

На жаль, на сьогодні відсутня вітчизняна стратегія розвитку ІТ-сектору – система цілей і заходів щодо імплементації України у світовий інформаційний простір, не лише як споживача продуктів, але й як їх активного виробника; відсутні державні програми щодо включення малозабезпечених і соціально незахищених верств населення у світову інформаційну мережу, їх навчання, адаптацію та працевлаштування. Проте основною проблемою, на наш погляд, є відсутність серед задекларованих національних інтересів – максимальна інтернетизація України, що дозволило б підвищити конкурентоспроможність економіки країни в цілому та ввести Україну в глобальне інформаційне суспільство, уможливить отримання пересічним громадянином доступу до загальносвітових ресурсів і поліпшить умови та якість життя українців. Тобто для того, щоб відповідати глобальним трендам світового розвитку, державі необхідно використовувати та реалізовувати всі новинки та переваги новітніх технологій шляхом впровадження їх у нові сфери життєдіяльності громадян. Всеохоплююча інформатизація всіх сфер суспільства дозволяє людству перейти на якісно новий рівень життя і Україна не є винятком.

Список використаних джерел

1. The Global Competitiveness Report 2016–2017. The Global Competitiveness Report 2016–2017 [Електронний ресурс] / The Global Competitiveness Report 2016–2017 – Режим доступу до ресурсу: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-1>.
2. Олександр Лук'янов. Інформаційні технології як стимул соціально-економічного розвитку України [Електронний ресурс] / Олександр Лук'янов – Режим доступу до ресурсу: <http://gurt.org.ua/articles/29961/>.

Брановицький В.В.

к.е.н.,
м. Київ

БІФУРКАЦІЙНИЙ ЛАБІРИНТ ЯК РЕЗУЛЬТАТ НЕОЛІБЕРАЛІЗМУ В УКРАЇНІ

Громадянське суспільство є бажаним результатом інституційних реформ в транзитивній економіці. Так як його відсутність породжує проблеми дезорієнтації суспільстві, не сприйняття представників державної влади, радикальний популізм і стримує розвитку підпри-

ємництва та людського капіталу. Неолібералізм довгий проміжок часу розглядався як фундамент для побудови ринкової економіки й громадянського суспільства. В Україні ж як форма економічної політики він завжди тяготів до гасел лібертаріанства в частині державної власності і його повноважень заради задоволення інтересівправлячої меншості, яка складається з представників влади, криміналу чи олігархату. Лібертаріанство в економічній політиці багатьма відомими економістами давно піддається критиці. Особливо, коли сьогоdnішній світ знаходиться в стадії трансформації розуміння майбутньої політики, зміна риторики країн гегемонів, зростанні популістичних рухів у країнах – членах Євросоюзу, зародження людини планетарного масштабу, що супроводжується міграційною кризою, відновлення ідей протекціонізму національних економік. Зміни є безповоротними. Їх можливо лише стримати на певний час і зробити більш контрольованими і органічними для сприйняття населенням. Свій шлях національного розвитку вже обрала Великобританія, США, Польща, а інші країни знаходяться в стані політичного вибору. Позиція Ф. Ліста [1] знову стає актуальною. Формування громадянського суспільства на основі положень лібертаріанства й неолібералізму давно вичерпало свій ресурс і є неможливим. Наомі Кляйн у своїй праці “Доктрини Шоку” [2] чітко і жорстко критикує неолібералізм. Глобальна політична економія продовжить шукати відповіді на критично важливі виклики розвитку суспільства сьогодні. Серед українських вчених за цим напрямом присвячено багато досліджень учених В. Савчука [3], Ю. Зайцева [4], А. Кудінової [5].

Турбулентність у біфуркаційному лабіринті посилюють короткострокові політичні дивіденди опозиційних сил України, які беруть верх над національними інтересами. Ми спостерігаємо дублювання опортуністичних моделей поведінки «нових представників у владі» після подій 2014 року, відсутність злагодженої коаліційної роботи законодавчого органу влади в 2016–2017 році, нова форма реформованих органів не замінила стару суть діяльності державних агентів — ціллю яких залишилося власне збагачення. Агенти з вузькогруповими інтересами завжди мають мотиви до створення опору ордоліберальним реформам орієнтованим на ринкову економіку та становлення демократії. Їм є вигідним утримання поточної ситуації не еквілібріуму, картелізації економіки й електоральної демократії та таким чином отримувати надприбутки за рахунок перерозподілення

суспільного доходу на свою користь. Лобіювання фактично є відкритим узаконеним і легітимним грабіжництвом суспільства (термінами М. Олсона), що стоїть на одному щаблі з приватною експропріацією, крадіжками, рейдерством, свавіллям, тобто панує «віна всіх проти всіх» за гоббсівською анархією. На тернистому шляху вибудови конкурентного середовища необхідно обмежити їх вплив, щоб вони не мали можливості укорінюватися й міцнішати. Це дозволить перерозподілити змовницький дохід на суспільні блага чи інші продуктивні сектори економіки і як наслідок збільшити сукупний попит, що виступає фундаментом з позиції кейнсіанства.

Ордолібералізм і протекціонізм повертається на терени світового порядку. Активні розмови про непропорційні вигоди від зон вільної торгівлі, що отримують високорозвинуті економіки з домінуванням випуску кінцевого продукту в порівнянні з країнами постачальниками сировини — привертають увагу до розвитку національного підприємництва, протекціонізму, реіндустріалізації економік і соціальної відповідальності бізнесу. Нав'язана спеціалізація країн відповідно до позиції Д. Рікардо, що домінує останні два століття, стала неактуальною. Все активніше вітчизняні і зарубіжні учені привертають увагу питанню розвитку національних економік: Д. Аджемоглу [6], Ерік С. Райнерт [7], Джеймс А. Робінсон [6], В. Інозцев, Д. Лук'яненко, А. Поручник, Е. Тоффлер, Ф. Фукуяма [8], А. Чухно, А. Гальчинський [9], А. Гриценко, А. Пороховський

Україна, в свою чергу, уже більш як чверть століття знаходиться в перманентній економічній і політичній кризі, яка підсилена окупацією, військовими діями агресора і геополітичною напруженістю у світі, поглинена процесами деіндустріалізації. Характеристика економіки України також підпадає під парадигму «подвійної економіки» за А. Льюїсом [10]. У такій ситуації рецепт виходу з біфуркаційного лабіринту знаходяться не лише в загально відомих висловлюваннях: реформи (пенсійна, соціальна, бюджетна й податкова реформа та інше); подолання корупції; право власності; інвестиційний клімат; експортна орієнтація; індустріалізація промисловості; доступні і рівні публічні послуги; побудова постіндустріальної економіки; й інше. Так, заперечувати значимість перелічених факторів і проблем які вони породжують не стане жоден пересічний громадянин країни, але стоїть закономірне питання: хто буде впроваджувати задані багатовекторні стратегічні напрями й вирішувати закоренілі проблеми

тактичними заходами? Відповідь є досить ідеалістичною, але разом з тим і безальтернативною — вивести з біфуркаційного лабіринту зможе національний лідер! Який буде нехтувати своїми особистими інтересами і свого оточення, який відбере й згуртує висококваліфіковану вмотивовану команду, яка б віддзеркалювала його погляди на сучасну стратегію розвитку національної економіки відповідно до викликів сьогодення.

Лише національний лідер може стати стержнем українського прориву, який стане альтернативою ментального хуторського розбрату, що спостерігається в парламенті майже три десятиліття. Він мусить розірвати неформальний договір між державою і класом капіталістів в Україні. Як наслідок, відбудеться згуртоване формування громадянського суспільства, який матиме одні цілі з національним лідером. Громадянське суспільство є фундаментом політичної стабільності та сталого економічного зростання, що не пропускає популістичних гасел і псевдоопозицію до активних дій.

Список використаної літератури

1. *Bolsinger Eckard*: 'The Foundation of Mercantile Realism: Friedrich List and International Political Economy' // Електронне джерело. // Режим доступу: <http://www.psa.ac.uk/journals/pdf/5/2004/Bolsinger.pdf>
2. *Наоми Кляйн*: Доктрина шока. Расцвет капитализма катастроф // Издательство: Добрая книга, 2015. — С. 656.
3. *Савчук В. С.* Міжнародна, або глобальна, політична економія / В. С. Савчук // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. — Спец. вип. Методологічні проблеми сучасної політичної економії / відп. ред. О. О. Беляєв. — К. : КНЕУ, 2011. — С. 175–185.
4. *Зайцев Ю.К., Савчук В.С.* Сучасна політична економія: проблеми та інституціональне поле предмета і методології досліджень: навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2011. — 337 с.
5. *Кудінова А. В.* Глобальна політична економія: предмет, завдання, методологія / А. В. Кудінова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право: [збірник наукових праць] // Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. — Вип. 24. — С. 11–17.
6. *Дарон Аджемоглу, Джеймс Робінсон* Чому нації занепадають. Походження влади, багатства і бідності // Наш Формат. — 2016.
7. *Ерік С. Райнерт* Як багаті країни забагатіли... і чому бідні країни лишаються бідними // Темпора. — 2016. — С. 444.
8. *Fukuyama F.* (2014) Political Order and Political Decay: From the Industrial Revolution to the Globalization of Democracy, Macmillan, 672 p.

9. Гальчинський А. Політична неоекономіка: начала оновленої парадигми економічних знань. – К. : Либідь, 2013. – 472 с.

10. Lewis W. A. The Theory of Economic Growth. Irwin, Homewood, IL, 1955.

Шебеко Ю.В.

Аспірантка,

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

КАТЕГОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ В КОНТЕКСТІ ДОСЛІДЖЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Економічна ефективність – складне та багатоаспектне поняття, яке широко використовується в системі категорій економічної науки у дослідженнях на мікро- та макроекономічному рівні. Незважаючи на це, досі не сформувалося єдиного, універсального підходу до його визначення, який би міг задовольнити потреби дослідників одночасно у теоретичній і практичній площині, а також у вивченні як ефективності окремих господарств, так і економічної системи загалом.

Категорія ефективності досить часто зустрічається в контексті аналізу економіки окремих підприємств, результатів їх виробництва. За всієї визначеності та ясності розуміння ефективності в цьому випадку, такий підхід є надто спрощеним для аналізу ефективності економіки як цілісної системи загалом. Тому нагальною залишається проблема узагальнення та систематизації підходів до визначення поняття економічної ефективності для використання у дослідженнях на мікро- та макро- рівні.

Класики політичної економії вживали цей термін у значенні результативності і використовували його для оцінки тих чи тих урядових чи приватних заходів залежно від того, сприяли ті пожвавленню економічного життя чи ні. Д. Рікардо вперше використав термін «ефективність» не в значенні результативність, а як відношення результату до певного виду витрат. Саме з цього часу поняття «ефективність» набуває статусу економічної категорії [1]. На першому етапі поняття ефективності і результативності ототожнювалися.

Сьогодні також активно використовується підхід, який визначає ефективність з точки зору оптимального використання рідкісних ресурсів для досягнення максимально можливого результату. На першому плані знаходиться основна проблема економічної науки – за-